

L'ATENEU ENCICLOPÈDIC POPULAR 40 ANYS D'ESPOLI... 40 ANYS D'OBLIT?

En/Na amb DNI n.º

de professió

en representació de/d'

s'adhereix a la campanya exigint la reparació del greuge històric comès per l'Administració municipal envers l'Ateneu Enciclopèdic Popular i l'acompliment immediat del protocol signat el 2011.

— Signatura —

— Segell de l'entitat —

A, el dia de de 201...

Per què l'Enciclopèdic?

— QUARANTA ANYS DE CULTURA POPULAR —

L'Ateneu Enciclopèdic Popular fou fundat l'any 1902 per dos obrers, Eladi Gardó i Josep Tubau, i l'estudiant Francesc Layret a casa d'aquest últim. Posteriorment, l'entitat va establir la seva seu al carrer del Carme, n.º 30, on n'ocupava els baixos i quatre pisos de més de 100 m² cadascun. A més, arribà a disposar d'un altre apartament al carrer de la Portaferrissa, d'un xalet a La Molina i d'un terreny a les Rambles, cantonada amb Pintor Fortuny.

Amb més de 25.000 socis, l'Enciclopèdic tenia una important biblioteca i diverses seccions on els obrers realitzaven les seves activitats. Era un espai on els treballadors trobaven cultura popular de qualitat, alternativa a la burgesa, i que depenia dels propis obrers que el mantenien amb la seva dedicació i quotes, junt amb estudiants i professionals que hi aportaven els seus coneixements.

— PERSONATGES IL·LUSTRES —

Formava part de l'Ateneu o hi col·laborava un ampli ventall de persones amb gran capacitat, significació i variat caire polític, com Francesc Layret, Lluís Companys, Àngel Pestaña, Joan Salvat-Papasseit, Joan Amades, Salvador Seguí, Federico Garcia Lorca, Margarida Xirgu, Miquel de Unamuno, Francesc Macià, Eugeni d'Ors, Ramiro de Maeztu, Jaume Aiguader, Andreu Nin...

L'Enciclopèdic organitzà centenars de debats i conferències amb aportacions ben diverses per a enriquir la cultura catalana i obrera i també promogué d'altres activitats, com recitals poètics o excursions, a més de realitzar nombroses campanyes en defensa dels drets dels treballadors, contra la guerra i el militarisme, a favor de l'educació pública o de la millora dels serveis de la ciutadania.

— PAPER CREMAT —

L'AEP desenvolupà la seva tasca fins que l'exèrcit franquista va envair Barcelona el 26 de gener de 1939, sent el primer edifici no institucional que ocuparen les tropes comandades pel general Yagüe. S'espolià el seu patrimoni i els seus arxius i llibres foren cremats a la via pública. D'ençà i durant els quasi quaranta anys que durà la cruenta dictadura, l'Enciclopèdic deixà d'existir.

— EL RETORN —

El 1977, a partir de l'esforç d'un reduït nombre de persones, l'Ateneu renaixia disposat a rescatar la memòria de l'entitat i de tot el poble obrer, i amb la necessitat de continuar la tasca cultural i pedagògica que realitzà durant el període 1902-1939. Després de l'incendi del local de Reina Amàlia (1979), s'ubicà al carrer Montalegre, n.º 5 (fins el 1991), i després al Passeig de Sant Joan, n.º 26, on encara hi és, sempre en condicions precàries i de forma provisional.

L'entitat compta avui amb més de 200 socis i realitza una important tasca de recuperació de la memòria històrica. El seu Centre de Documentació Històrico-Social disposa de més de 12.000 capçaleres, que s'han anat classificant i arxivant, i 30.000 llibres, i constitueix una font imprescindible de consulta per a tothom que investigui sobre el moviment obrer o la cultura popular a Catalunya. A més desenvolupa una intensa activitat pedagògica i cultural, amb la realització de nombrosos actes: conferències, debats, recitals poètics, presentacions de llibres i documentals, exposicions itinerants sobre la tasca de Ferrer i Guàrdia, sobre l'efervescència social de la dècada de 1920 o sobre la premsa llibertària a la clandestinitat.

— L'ENCICLOPÈDIC DEL SEGLE XXI —

Amb el final de la dictadura franquista era una qüestió de justícia elemental que l'espoli que havia patit l'AEP fos reparat amb el màxim de rapidesa. Però l'any 2015 farà quaranta anys de la mort del dictador i aquest encara no ha estat ni mínimament compensat, malgrat les nombroses gestions realitzades.

Aquestes, que s'iniciaren a la etapa en què Narcís Serra era alcalde de Barcelona, s'han intensificat amb els anys. Des de 2004, l'AEP va iniciar converses amb els regidors de Ciutat Vella, Carles Martí i Itziar González, i amb el cap dels arxius de la Generalitat, Ramon Albert. L'octubre de 2006, presentà un manifest, a llocs tant emblemàtics com el CCCB i l'Ateneu Barcelonès, reclamant la restitució del seu patrimoni. Dos anys més tard, envià una carta en què exposava la seva situació i reclamacions a l'alcalde de Barcelona, al conseller de Cultura de la Generalitat i al president del Parlament de Catalunya. El professorat del Departament d'Història Contemporània de la UB recolzà les seves demandes.

El 2009, l'Enciclopèdic envià una carta a tots els partits polítics amb representació institucional. Finalment, al ple municipal del Districte de Ciutat Vella del 3 de març del 2009, a proposta d'ERC i recolzat per tots els partits polítics excepte el PP, que es va abstenir, es va prendre l'acord de proporcionar a l'AEP un local estable i de dimensions considerables on poder desenvolupar les seves activitats, al barri del Raval. Aquest acord no s'executà.

— UNA INJUSTÍCIA PENDENT DE REPARAR —

Davant la persistència en aquest incompliment, l'AEP formulà dues interpel·lacions a l'Administració municipal, els anys 2010 i 2011, en audiència pública. Arrel de la segona, l'alcalde Jordi Hereu, en nom i representació de l'Ajuntament de Barcelona, i Manel Aisa Pàmols, en nom i representació de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, signaren un protocol de col·laboració per a la cessió d'ús d'un local, on s'especifica que: «L'Ajuntament de Barcelona, en el termini màxim de dos anys, a comptar des de la signatura del present protocol, oferirà a l'Ateneu Enciclopèdic Popular un local per a la instal·lació de la seva seu i desenvolupar les finalitats que li són pròpies. [...] El local que s'oferirà a l'Ateneu Enciclopèdic Popular reunirà les condicions necessàries perquè aquest pugui desenvolupar en condicions adequades les seves activitats tant ateneístiques (conferències, debats, recitals, exposicions, documentals, etc.) com arxivístiques i de consulta pública. [...] Aquest local haurà de disposar d'una superfície útil compresa entre els 750 m² i els 1000 m². El local haurà de disposar com a mínim de planta baixa».

— PAPER MULLAT —

A data d'avui, però, tot i les converses que s'han mantingut amb l'Ajuntament, aquest no ha ofert cap local que s'ajusti a les condicions establertes en l'esmentat protocol adduint que no tenen locals disponibles. Això representa un altre flagrant incompliment dels acords per part de les autoritats municipals, ja que l'Ateneu té coneixement de la cessió de locals espaiosos al barri de Ciutat Vella a d'altres entitats culturals en els darrers anys.

Queda palès que als representants de les institucions que disposen de la capacitat de reparar, encara que sigui de manera parcial, l'espoli que patí l'AEP, els hi manca la voluntat política per fer-ho. D'aquesta manera no fan més que consagrar un greuge flagrant i injust.

És per aquest motiu que denunciem l'incompliment del conveni que havia de dotar d'una seu digna l'Ateneu Enciclopèdic Popular i el seu valuós fons documental, testimoni de la cultura i les lluites de la classe obrera. I és per aquest mateix motiu que des de l'Ateneu Enciclopèdic Popular i diversos col·lectius i individualitats estem impulsant una campanya per aconseguir un local per a l'Enciclopèdic, i per a tota la ciutat de Barcelona, al barri del Raval.

Com a Can Batlló, Can Vies, L'Harmonia o Segle xx...
Teixirem complicitats a tota Barcelona i arreu per reparar aquest greuge històric.
Des del cor de la ciutat, no callarem!
Recuperem l'Enciclopèdic i el seu esperit autogestionari i popular!

